

INTERPELLATION TILL STATSRÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2024-12-04
Besvaras senast
2024-12-18

Till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2024/25:256 Reformutrymmet

Inför varje budgetproposition följer en ritual där finansministern på en presskonferens på Harpsund delger regeringens bedömning av det så kallade reformutrymmet. Reformutrymmet kan definieras som det budgetutrymme av ofinansierade reformer som gör att den offentliga sektorns finansiella sparande ligger i linje med aktuellt saldomål (för närvarande ett överskottsmål på 0,3 procent av BNP över en konjunkturcykel).

Begreppet reformutrymme är dock ett vilseledande begrepp. En grundläggande otydlighet handlar om hur delar av det så kallade reformutrymmet uppstår. De offentliga finanserna stärks normalt sett över tid om ingen ny finanspolitik beslutas av riksdagen. Det beror på att skatteintäkterna på sikt växer i takt med ekono-min medan regelverken som styr de statliga utgifterna är utformade så att exempelvis vissa utgifter är nominellt oförändrade vid gällande regler – detta gäller till exempel för stats-bidragen till kommunsektorn – samt att transfereringar och bidrag inte följer den all-männa löneutvecklingen i samhället. Detta innebär att statsbidragen till kommuner och regioner urholkas i takt med stigande priser och löner och med den demografiska utvecklingen (det vill säga att befolkningen ökar och blir äldre).

Om inga aktiva beslut fattas medför detta att budget-processen i regel leder till att det offentliga åtagandet minskar. Ekonomistyrningsverket (ESV) har i en studie beräknat att den automatiska budgetförstärkningen uppgår till 0,37 procent av BNP. Baserat på dagens BNP innebär det att cirka 25 miljarder kronor av reformutrymmet måste användas varje år för att det offentliga åtagandet ska bibehållas. Detta förhållande har resulterat i att regeringar, oavsett partifärg, ofta presenterar till exempel pengar till välfärden som satsningar när det i själva verket är besparingar eller medel som bara räcker till för att värdesäkra bidragen.

Detta är bakgrunden till att Vänsterpartiet har föreslagit att regeringen i sina ekonomiska propositioner ska redovisa offentligfinansiella effekter av ett bibehållet offentligt åtagande. Kopplat till detta föreslår vi att regeringen gör en bedömning av vilken skattenivå över en konjunkturcykel som krävs för att upprätthålla ett konstant offentligt åtagande. Om en regering föreslår en skattepolitik som lägger sig under denna nivå blir det tydligt för väljarna vilka politiska prioriteringar som har gjorts. Förslagen, om de blir verklighet, kommer därmed att öka transparensen i budgetpolitiken, och det blir lättare för

väljarna att väga olika politiska vägval mot varandra.

Mot denna bakgrund vill jag fråga finansminister Elisabeth Svantesson:

1. Delar ministern den beskrivning som jag här har redovisat för hur det så kallade reformutrymmet uppstår?
2. Är ministern beredd att i de ekonomiska propositionerna, det vill säga budgetpropositionen och den ekonomiska vårpropositionen, redovisa offentligfinansiella effekter av ett bibehållet offentligt åtagande?
3. Kan ministern redogöra för bakgrunden till varför begreppet reformutrymme började användas?

.....

Samuel Gonzalez Westling (V)

Överlämnas enligt uppdrag

Gergö Kisch